

д. філос. н., проф. Данильян О.Г., д. філос. н., проф. Дзьобань О.П.

*Національний університет «Юридична академія України
імені Ярослава Мудрого», м. Харків, Україна*

Деякі проблеми формування сучасного освітнього середовища

Відомо, що інтеграційний процес, спрямований на формування сучасного європейського простору вищої освіти (ЄПВО) стартував у середині 1970-х рр., коли було офіційно проголошене прагнення європейських країн здійснювати всебічне співробітництво у сфері освіти. Закономірним підсумком цього процесу стало прийняття Декларації про Європейський простір для вищої освіти, підписаної міністрами освіти європейських країн 19 червня 1999 року у Болоньї. У травні 2005 року до Болонського процесу приєдналася й Україна. За минулі роки в системі вищої освіти України були здійснені певні кроки з реалізації положень Болонського процесу, однак проблема формування сучасного освітнього середовища в Україні повною мірою ще не вирішена.

Одним з найважливіших факторів створення сучасного освітнього середовища є його інтеграція за допомогою глобальної мережі Інтернет, а також впровадження в освітній процес сучасних мультимедійних технологій, які актуалізують канали сприйняття й переробки інформації, створюють можливості для впровадження нових форм та методів навчання студентів. Тому не випадково, що проблемі електронного простору сучасного освітнього середовища, а також впровадженню інноваційних технологій у процес навчання присвячені численні публікації (Д.О.Боярінов, С.М.Іванов, В.В.Комаров, А.Г.Корнілова, С.Л.Лобачев, Т.М.Носкова, С.М.Поздняков, М.І.Резнік, В.І.Солдаткін, С.О.Тиртий та ін.). Аналіз праць зазначених авторів, а також вивчення досвіду європейських країн з реформування системи освіти, дозволяє усвідомити структуру сучасного освітнього середовища, а також сформулювати

деякі напрямки з його формування в університетах України.

Однією з найважливіших характеристик сформованості сучасного освітнього середовища ВНЗ, що значною мірою визначає його місце в Рейтингу кращих університетів світу (The World University Rankings), є відображення всіх сторін його діяльності в мережі Інтернет. На думку фахівців у сфері освіти, інформаційно-освітнє середовище сучасного університету повинне включати електронні ресурси різного призначення (банки управлінської інформації, електронні бібліотеки й бази знань, продукти віртуального спілкування й взаємодії, спеціально організовані програмні й навчальні системи (сайти, портали). У цьому освітньому середовищі повинні розміщатися електронні ЗМІ університету (газети, журнали, архіви радіостанцій, електронна реклама ВНЗ, інформація маркетингового характеру тощо).

Важливо відзначити, що інформаційно-освітнє середовище провідних університетів, як правило, має декілька рівнів. Макрорівень інформаційно-освітнього середовища університетів призначений насамперед для закордонних користувачів. На цьому рівні представлені найбільш значущі наукові й освітні програми, персоналії відомих вчених і викладачів, їх повнотекстові публікації й анотації, результати наукової й суспільної діяльності студентів. Це дозволяє ознайомити світову наукову громадськість з науковими, освітніми й культурними досягненнями університету, з життям і діяльністю викладачів і студентів, налагодити віртуальне співробітництво з іншими університетами світу. Із цією метою віртуальне представництво ВНЗ здійснюється не тільки рідною мовою, але й іноземними мовами, у першу чергу, англійською, яка найпоширеніша у глобальній мережі. Таке представництво є найважливішою частиною іміджевої політики університету на вітчизняному й світовому ринку освітніх послуг, що підвищує його конкурентоспроможність серед інших ВНЗ.

Мезорівень інформаційно-освітнього середовища університетів призначений, як правило, для вітчизняних користувачів, тому мережне представництво тут акцентується на інших аспектах діяльності. На цьому рівні відображаються все різноманіття сторін життя ВНЗ – освітня, наукова,

супільна, електронні ЗМІ, мережні ініціативи співробітників і студентів та ін. За допомогою інформаційних і комунікаційних технологій створюються умови для впровадження результатів наукових досягнень в освітній процес, для широкого залучення студентів у наукову діяльність, для поширення результатів наукових досліджень тощо. Тому на цьому рівні Інтернет-простору знаходять висвітлення проведені в університеті наукові конференції, форуми, семінари, культурні ініціативи. Особливе місце тут має організація взаємодії з абітурієнтами – потенційними студентами ВНЗ, а також з його випускниками.

На мікрорівні інформаційно-освітнє середовище університету призначено насамперед для студентів, особливо для тих, що навчаються дистанційно. Для них організується віддалений доступ до освітніх ресурсів ВНЗ, до його електронної бібліотеки. На цьому інтернет-рівні створюються умови для участі студентів у віртуальних семінарах, чатах, телеконференціях, які проводяться викладачами в рамках освітньої програми. Розвинене віртуальне середовище ВНЗ також відкриває можливість всім студентам не тільки бути в курсі життя університету, але й брати активну участь у віртуальних ініціативах, представляти досягнення своєї освітньої й професійної діяльності в мережі, відчувати себе членом потужної освітньої корпорації.